

EDITORIAL

Biblioteques

La inauguració i posada en funcionament de la nova Biblioteca Pública de Sort és una molt bona notícia per al món del llibre al Pirineu. El procés de la seva construcció ha estat excessivament llarg, però a la fi l'equipament ja és en mans dels usuaris. Com és prou conegut, les biblioteques juguen un paper clau en el foment de la lectura i en la dinamització cultural del lloc on s'ubiquen. En el cas del Pirineu, per les seves característiques poblacionals, les biblioteques dels municipis caps de comarca tenen, a més, una clara vocació comarcal. En aquest sentit és també destacable la tasca del bibliobús Pere Quart, que dona servei a diversos pobles del Pallars Sobirà, el Pallars Jussà i l'Alt Urgell. Una de les característiques de la nova biblioteca de Sort és l'espai dedicat als llibres del Pallars i, per extensió, del conjunt del Pirineu. Aquest fet és compartit per les altres biblioteques del territori, de manera que cadascuna d'elles és una antena ben visible de la creació literària i la producció editorial al Pirineu, amb iniciatives tan reeixides com Tarter de Llibres, una biblioteca virtual de llibres pirinencs compartida per les biblioteques pallareses i ribagorçanes. Les nostres biblioteques mereixen tot el suport del sector del llibre.

ACTUALITAT

La consellera de Cultura, Sònia Hernández; el director de la biblioteca, Rosendo Manrique; i l'alcalde de Sort, Baldo Farré.

La nova Biblioteca Pública de Sort ja és una realitat

El passat 21 de novembre, la consellera de Cultura, Sònia Hernández Almodóvar, va inaugurar la nova Biblioteca Pública de Sort en un acte institucional, acompanyada de l'alcalde de Sort, Baldo Farré, i del director de la biblioteca, Rosendo Manrique. La nova infraestructura, que va obrir les portes al públic el passat 7 d'octubre, substitueix l'antiga biblioteca municipal i suposa una important millora en l'oferta cultural i educativa del municipi. Es tracta d'un equipament molt anhelat al territori i que donarà servei a tot el Pallars Sobirà.

La Biblioteca Pública de Sort està ubicada a la falda del Castell de Sort, un dels elements patrimonials més emblemàtics del municipi, i ha estat dissenyada tenint en compte aquest bé cultural. L'equipament s'ha construït en una parcel·la de 579 m² útils i 679 m² construïts, dividits en dues plantes, i ha suposat una inversió total d'1.225.200 euros, amb una aportació de 775.000 euros de la Generalitat de Catalunya.

La nova biblioteca, que disposa de moderns espais per a la lectura, activitats culturals i formació, amb un fons de més de 6.000 volums, dels quals un total de 3.238 són novetats que s'hi han incorporat entre el 2023 i el 2024, té un horari de 35 hores setmanals, amb un ampli ventall d'activitats programades per promoure la lectura i la cultura en general entre tots els públics.

AGENDA LLIBRES

Divendres 27 de desembre
12.00 h
Llibreria La Singratalla
Trem
Conta-contes: En Jan i la mongetera de les paraules.
Un conte desexplicat de Vivim del Cuentu

Fins al 31 de desembre
Biblioteca Sant Agustí
La Seu d'Urgell
Exposició: Tàpies a través de la paraula

Divendres 3 de gener
16.30 h
Biblioteca Pública Maria Barbal
Trem
Lectura dramatitzada de El tigre bondados a càrrec de Sara Sareta

Dissabte 11 de gener
18.00 h
Natura Llibres. Alins
Bocafoscant de contes.
Xerrada i lectura de contes amb l'escriptora Maria Arimany

Dijous 30 de gener
19.00 h
Llibreria El Refugi
La Seu d'Urgell
Cicle Llegim Pirineu: Les estrelles de Lilith, de Laura Casanovas

Dijous 27 de febrer
19.00 h
Llibreria El Refugi
La Seu d'Urgell
Cicle Llegim Pirineu: Nou viatge al Pirineu, de Núria García Quera

Dijous 27 de març
19.00 h
Llibreria El Refugi
La Seu d'Urgell
Cicle Llegim Pirineu: Mentre duri la flama, de Jaume Albert Ollé

Amb el suport:

IDAPA

Institut per al Desenvolupament
i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran
Institut entath Desvolopament
e era Promocion deth Naut Pirenèu e Aran

En marxa el cicle Llegim Pirineu a la Seu d'Urgell

La Llibreria El Refugi i l'Associació Llibre del Pirineu organitzen conjuntament el cicle Llegim Pirineu, que es va encetar el passat 28 de novembre amb l'obra completa de Joan Obiols i va continuar el 19 de desembre amb *Els crims de la mel*, l'última novel·la de Pep Coll. Fins al mes de maig encara hi haurà cinc actes més: el 30 de gener, amb Laura Casanovas i *Les estrelles de Lilith*; el 27 de febrer, amb Núria García Quera i el seu llibre *Nou viatge al Pirineu*; el 27 de març, amb Jaume Albert Ollé i l'obra *Mentre dura la flama*; el 17 d'abril, amb Joan Graell i el seu poemari *Alfabet de l'ombra*; i el 29 de maig, amb Isidre Domenjó i el llibre *Som de poc dir*.

Laura Casanovas guanya el premi de narrativa fantàstica i de terror d'Encamp

L'escriptora urgellenca Laura Casanovas Borrell ha guanyat el XV Premi de Narrativa Fantàstica i de Terror, convocat per la Biblioteca Comunal d'Encamp, amb el relat *Poesia Escrofulosa*. El segon premi ha estat per a Albert Ruiz Feijóo amb *És dimarts. És febrer. Fa fred*, mentre que el tercer l'ha obtingut Laia Coma Casellas amb *Terror nocturn*. S'ha concedit un accèssit a Arnau Camacho Perpiñan per *Marc Canut - 29/11/24*. En la categoria de joves, el primer premi ha estat per a Stanies Veà Uclaray, amb *Chk Chk Boom*. El segon l'ha obtingut Maria Urban Casanovas per *Pax Tenebrarum*, mentre que el tercer premi ha estat per a Jana Escabias Álvarez amb *Maleït dit*.

La Puça: el dia a dia d'una llibreria en un poble de seixanta habitants

Alba Donati, en el seu llibre *La llibreria del Turó* escriu: Com se'm va acudir? Les coses no se t'acuden, les coses van covant, van fermentant, ens van omplint la imaginació mentre dormim. Les coses tenen cames i fan un camí paral·lel en una zona de nosaltres que no sabem ni remotament on para i arriba un dia que truquen: ja som aquí, som les teves idees, estem a punt perquè ens escoltis.

És una mica el que els va passar a l'Anna i al Pere-Miquel, llibreters d'ofici enamorats de la seva feina. Després de tancar la llibreria Puça d'Andorra al públic i quedar-se només amb la web, el cuquet de l'ofici continuava ben viu. Enyoraven el contacte directe amb la gent, perquè amb la venda per internet hi ha o hi pot haver intercanvi intel·lectual a través de l'escriptura o de la veu, però el contacte físic no hi pot ser.

El camí que han fet d'ençà que van obrir la Puça l'any 1984 fins ara els ha servit per anar covant, com diu Donati, noves idees. Els ha servit per madurar. Pensen que ara estan encara més convençuts que treballar i viure a escala local, al territori i per a la gent del territori és el repte necessari que hauríem d'assumir tothom si volem un futur més sostenible. Per això van triar Arsèguel. Petit poble de l'Alt Pirineu que forma part de les seves arrels pirinenques, preciós, amb una comunitat veïnal activa, un paisatge força verge on es pot sentir el cant de molts ocells, una fauna salvatge present i... moltes altres coses.

El dia a dia d'una llibreria en un poble d'una seixantena d'habitants comporta

una gestió diferent. Tenen oberta la llibreria uns dies a la setmana. Si la porta està tancada, només cal tocar el timbre.

I, a dins, s'hi pot trobar llibre infantil i novetats, tant de narrativa com d'assaig. Fan una selecció molt limitada segons el seu criteri. L'espai és petit.

També hi ha llibre del Pirineu, sobretot del més proper, de qualsevol tema i estil. Intenten ser sistemàtics i oferir el màxim de títols perquè és la seva especialitat. A més disposen d'un fons acumulat en tots aquests anys de professió que posen a disposició dels seus clients i amics.

Comenten que, des de fa uns deu anys, s'està assistint a un gran *boom* d'editorials i de publicacions de proximitat degut, sobretot, a la feina feta per l'Associació del Llibre Pirinenc i d'altres

institucions i persones del territori.

De totes maneres es planteja globalment com està el sector del llibre i l'edició en general, i el paper de les llibreries dins aquest context. El "llibre pirinenc" no n'està al marge.

Pensen que l'ideal seria anar cap a una edició que prioritzés la qualitat per sobre de la quantitat; que incorporés el concepte de sostenibilitat en tot el procés de l'edició del llibre (paper, tinta, quantitat d'exemplars...).

També proposen plantejar-se el llibre com un producte cultural i no com un mer article de consum, i es pregunten quin paper tenen les llibreries i les petites editorials en el món del llibre dominat per aquest monstre de grans grups editorials i de distribució.

Montse Milan

Equip de voluntàries de Lo Llumener, Festival Pirinenc de Literatures Infants i Juvenils

“Ens fa felices que les famílies i les escoles de la comarca esperin amb il·lusió Lo Llumener”

Lo Llumener és un festival de format petit, d'àmbit rural i de públic familiar que ofereix experiències literàries i artístiques a infants i joves. Per què vau decidir apostar per aquest públic concret?

Al nostre territori hi ha una manca important d'activitats literàries i artístiques per a la població en general i per aquesta franja d'edat en concret. Vam creure oportú poder millorar l'oferta en aquest aspecte i que s'anés consolidant.

La del 2024 ha estat la 9a edició del festival. Com viviu l'envergadura que ha pres al llarg dels anys aquest festival?

Ens fa felices que les famílies i les escoles de la nostra comarca esperin amb tanta il·lusió Lo Llumener. Cada any tenim més públic i això ens esperona i ens motiva a continuar millorant.

Cada edició gira entorn d'una temàtica. D'on surt la idea?

Cada edició habilitem un petit espai on tothom pot dir quin tema li agradaria. Després fem recompte i descartem els eixos temàtics que ja hem fet.

Lo Llumener està arrelat a Sort, al Pirineu. Què té d'especial el Pirineu, per vincular-lo tan estretament amb l'art i la literatura?

El Pirineu és el territori on vivim. Sovint ens hem de desplaçar a altres llocs per gaudir de propostes similars a Lo Llumener i per a nosaltres és de vital importància que les famílies de la comarca puguin tenir l'oportunitat de gaudir d'espectacles,

editorials, etc., de qualitat a prop de casa.

Quins valors es transmeten a través del festival?

L'amor per a la literatura, el teatre i l'expressió artística. La implicació de gran part de la comunitat educativa de manera altruista en la participació del festival posa en valor la solidaritat, la il·lusió per oferir un festival de quali-

tat i la capacitat de fer treball en equip.

Una de les activitats destacades és la Fira del Conte i de l'Àlbum Il·lustrat. Creieu que aquest tipus de llibre està cada vegada més en auge?

Sí, realment ho creiem i per a nosaltres és importantíssim portar editorials que apostin per aquest tipus d'edicions. És una oportunitat quasi única al nostre territori, acostar aquest tipus d'edicions a la població.

Al llarg de les edicions, per Lo Llumener han passat editorials especialitzades i reconegudes. Ens en podeu citar algunes?

Fulgencio Pimentel, Flamboyant, Blackie books, Zahori books, Libros del Zorro Rojo, Editorial Joventut, Thule, Coco Books, Combel, Malas Compañías, Kalandraka, Media Vaca, etc.

Montse Milan Moliné

Acogomar-se

v. pron. Inclinar la part superior del cos, cap a terra. “Al bolet no hi puc anar gaire, jo. Acogomar-me m'adoleix la coronada.” Pràcticament desplaçat per *acotar-se* o *ajupir-se*.

Clotxa

f. Concavitat de poca profunditat en la superfície de la terra. “Hi ha algun moixó, com ara el siboc, que pon els ous a terra, en una clotxa.” Pràcticament desplaçat per *clot*.

Estorronyar-se

v. pron. Fruir de l'escalfor del sol, del foc, d'una estufa elèctrica, etc. “A l'hivern, quan fa fred, m'agrada estorronyar-me al sol i llegir el diari.”

Llenasca

f. Pedra gran i plana, bona per a empedrar. “Vull empedrar l'entrada de la casa. Em penso que amb una vintena de llenasques en tindrè prou.” Pràcticament desplaçat per *llosa*.

Patamoll

m. Paratge que plora quan la saó és abundant. “Com que no plou tant com plovia abans, el terme s'ha quedat sense patamolls.”

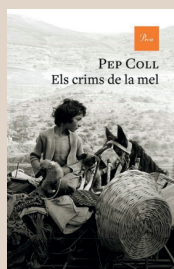
Ramblatge

m. Reprensió forta, renyar seriosament. “Quan el pare del Plàcid va saber que havia anat a robar fruita amb tota una colla de xicots, el ramblatge que li va clavar va ser dels grossos”. Avança el castellanisme *rapapolvo*.

Xapo

m. Aixada ampla. “El xapo va molt bé per a arreplegar terra.”

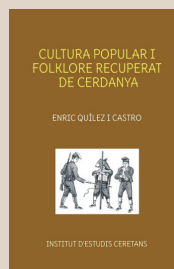
Mots rurals. Mots que es perden
Josep Espunyes
Edicions Salòria 2018

Els crims de la mel Pep Coll

Proa Edicions

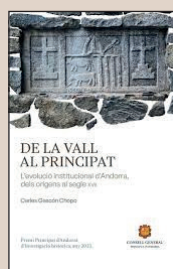
Una novel·la basada en un crim real de principis dels anys 50 al Pallars. Onze anys després del gran èxit del true crime titulat *Dos taüts negres i dos de blancs*, Pep Coll ha escrit una novel·la a partir d'uns crims que van trastornar els pobles del voltant de Tremp a principis dels anys cinquanta. El treball de camp de l'autor i l'ofici literari li han permès aixecar una novel·la absorbent i plena de vida que funciona com un mecanisme imbatible. El lector hi trobarà una masia centenària i una tartana itinerant, un primer crim imprevist, la confessió de culpabilitat per part d'un innocent, uns investigadors policials desconcertats, tres germans poc avinguts i una nombrosa família gitana que fa vida ambulante. La narració —de gran força visual i cinematogràfica— té la tensió obsessiva de l'avarícia, el desig persistent de venjança i una història d'amor a contracorrent. Una altra brillant immersió pirinenca de Pep Coll.

Cultura popular i folklore recuperat de Cerdanya

Enric Quílez
Institut d'Estudis Ceretans

Aquest llibre va sobre recuperar tradicions a la Cerdanya, concretament, tradicions festives de caràcter no religiós. Els motius són diversos: les festes estan lligades a una rica tradició cultural i festiva que impregnava la nostra societat. També està la qüestió identitària. I naturalment, el factor festiu i turístic. En el llibre es parla del Carnestoltes tradicional del Pirineu, que se celebra a Bellver de Cerdanya; de la Nit d'Ànimes i la desfilada dels Espantanens de Puigcerdà i Ger; de la recuperació de la bèstia de foc Kerresetcaps; de la lluita entre les colles rivals de Nyerros i Cadells, a la festa Major de Puigcerdà; de les recents falles de Bolvir o del Cant de la Sibila, que a Cerdanya el celebren a Puigcerdà, la nit del 30 de desembre. També es parla de dos projectes nous en procés de recuperació: els Maiets, que estan documentats a Puigcerdà i Montellà i el Ball del Barber, una variant del ball de l'os, que se celebra a Meranges.

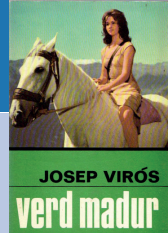

De la vall al principat

Carles Gascón

Consell General d'Andorra

Amb el treball *De la Vall al Principat. L'evolució institucional d'Andorra, dels orígens al segle XVII*, l'historiador urgellenc Carles Gascón Chopo va obtenir, l'any 2023, el premi Principat d'Andorra de la Nit Literària Andorrana, convocat pel Consell General. Ara, la mateixa institució ha editat l'obra, que va ser presentada públicament el passat dia 5 de novembre. L'obra permet saber en detall l'evolució d'Andorra d'entitat geogràfica a ens sobirà al llarg de gairebé mil anys i anant més enllà dels Pariatges per conèixer aquesta evolució. “A partir del moment que els andorrans prenen consciència que no formen part ni d'Espanya ni de França, anomenen prínceps els senyors, per demostrar que són dipositaris de la sobirania. I el més curiós del cas és que no són els cosenyors els que es comencen a autodenominar prínceps, sinó els andorrans que comencen a anomenar prínceps els seus senyors”, afirma Gascón.

Verd madur JOSEP VIRÓS

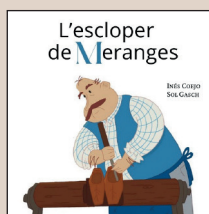
«Als ulls de l'Elvira, enlluernada per la claror de l'alba, la vall apareixia fosca com una gola de llop.»

Publicada el 1957, hi ha qui considera *Verd madur* la primera gran novel·la del Pirineu. L'autor, Josep Virós, hi retrata la societat tradicional pirinenca, abocada als grans canvis de la segona meitat del segle XX. És el final d'una època que va definir al llarg de segles les relacions socials, familiars i econòmiques dels pobles pirinencs.

Virós ambienta el relat en un poble imaginari, Serresaltes, que per les descripcions coincideix amb Lles-sui, a la vall d'Àssua. Hi reflecteix l'ambient social del primer terç del segle XX: la importància de la casa com a institució per sobre dels qui l'habiten. Les relacions per mantenir les decadents formes de vida aconseguen condicionar encara la vida dels personatges.

L'argument narra com l'Elvira, la «Jana», cabalera de ca de Janot, una noia independent i avançada al seu temps, i l'Enric, hereu de ca de Pujant, casa forta de Serresaltes, s'enamoren. Les seves vides se separen, però per un seguit de coincidències es tornen a entrelligar a través dels seus fills i nebot. Advocat de professió, Josep Virós va crear una productora per adaptar la novel·la al cinema. Protagonitzada per Jeanne Valérie i Carlos Larrañaga, se'n va fer la pel·lícula *La siega verde*, en castellà, però el 1967, en època franquista, va sortir en català com a *Verd madur*.

Manel Figuera

L'escloper de Meranges Sol Gasch Il·lustracions d'Inés Raigón

Col. Petit Pirineu Edicions Salòria

A Ca l'Escloper de Meranges fan els millors esclops de la contrada. Després d'una època difícil, ara han rebut una comanda important i se'ls ha girat feina! Però quan el comprador es vol fer enrere, hauran de valdre's del seu enginy per fer-li aprendre una bona lliçó: la importància de la paraula donada. I és que a Cerdanya, tracte és tracte i val més paraula que pa a taula.

El misteri dels joves d'or Alberto Casamayor

Col. Els bàsquet prodigis Edicions del Pirata

Segona part d'Els Bàsquet Prodigis, l'equip de bàsquet més insòlit que puguem imaginar: estan molt lluny de ser el millor equip, però l'amistat i l'humor inunda les seves novel·les. A les històries de l'Alberto Casamayor hi viuen personatges que s'enfronten a reptes plens d'aventura i misteri, com a “Cercadors de Llegendes”. Si t'atreveixes a descobrir-les, les recomanaràs!